

## מסורת הש"ס

(א) דלמא פ"ג מ"ד סבוכות  
(ב) [א] ד"ה (ג) [שבת קכג]  
(ד) [נ"ב כג ע"ב וסו כסות]  
ד"ה אלמלא]

## תורה אור השלם

1. אמ יקראו העינים  
גשם על הארץ וירקו  
ואם יפול עץ בדרום ואם  
בצפון מקום שיפול העץ  
שם יהוא: קהלת י"ג

## גליון הש"ס

תוס' ד"ה ולא וכו' אלא  
בארבע עין דה קד מנ  
ע"ה תוספות ד"ה אמר:

## הנהגות הב"ח

(א) נ"ב ואי לא לא הוי  
חותם בתוך חותם  
דיקולא ומיידק וכו' נ"ד  
דיקולא וחתומי פ"ו:  
(ב) רש"י ד"ה וכו' דהוא  
וכי דלא טעה: (ג) וכו' דהוא  
לא מיהדק דגורח:  
(ד) ד"ה וכו' וכו' דטורח  
הוא להפוך: (ה) תוספות  
ד"ה דלמא רב וכו' והוא  
דרכו של רב הו"א וכו'  
דחך לה לנשאר אלמלא  
קרנא מיידי בשמלתא.  
נ"ב פק נד הנשה דק  
נ"ה: (ו) בא"ד לנחל  
חומתו ולהכירו ד"י:  
(ז) בא"ד נ"ב במלא נ"ב  
בסוף דף עד משמע  
מדמי המוס' שפ"ל  
דהיא דסקיף כי לא הוי  
אלא חותם אחד דלא  
כפרש"י נ"ס וכו' נראה  
מדמי המוס' לשם ע"ש:

## הנהגות הגר"א

[א] תוס' ד"ה המפקיד.  
לא חתמו כ"כ ס"י. נ"ב  
עין לעיל כ"ט ב' נמשום  
אלמלא לא חתמו חותם  
אחד (ונמש' דמיני צייד  
ס"י ק"מ ס"ק ה' וכו'  
ק"מ ס"ק ח').

## מוסף רש"י

הרי הן כפירותיו. של  
עובד סוכים. דודאי  
תלפיהו וזכר להפיש  
מן מעשה (בבבבבבבבבב).

## רבינו הגנאל

בכיות כמה וכעבודת  
כוכבים. סתם יינו אסור  
בהנאה ומטמא טומאת  
משקין ברביעית המפקיד  
ליינו ישראל אצל עובד  
כוכבים אסור בשתיה  
ומותר בהנאה. איני והתנן  
בדמאי פ"ג המפקיד  
פירותיו אצל הכותי ואצל  
עם הארץ הרי הן בחזקתן  
למעשר ולשביעית אצל  
העובד כוכבים כפירותיו  
הנה המפקיד אצל העובד  
כוכבים נעשר אותם  
כפירותיו כפירותיו ויבנו  
אמרין אסור (א) בהנאה  
ומטמא טומאת משקין  
ברביעית ופרקי' ר' ירמיה  
הא דאמר ר' יוחנן משום  
ר' יהודה בן בתירה כגון  
שייחד לו העובד כוכבים  
קרן וית' והוא שמונה בהנאה. ומקשינן עליה אי הכי בשתיה נמי לישתרי דהא כדנאג ליה רבי תנחום משנת

סהם יינס אסור בהנאה. משום גזירת יין נסך: ומטמא טומאת  
משקין. מטמא טומאת אוכלין ומשקין כמורת משקין טומאת שרץ  
שאינו מטמא אדם וכלים אלא אוכלין ומשקין ושיעורן לקבל טומאה  
זרביעית הלוג ככל טומאת משקין: והסגן המפקיד פירותיו אלל  
העובד כוכבים הרי הן כפירותיו

למעשרות ולשביעית. דחשדי לחלוסי  
וה"נ דלמא חלפיה והאי חמרא דעובד  
כוכבים הוא: שייחד לו קרן וזית.  
ומסר לו מפתח או עשה חותם:  
פירות. מקום של בר קפרא הוא  
ופטר בר קפרא: שיפול העץ. ששכן  
שם תלמידי חכמים: שם יסו ס"ד.  
שהוא עמנו ימלא שם והא שכיב ליה:  
אלא שם ינו פירותיו. ימלא פירות  
העץ שנשאו ממנו אף כן הארץ  
לדברי חכמים ישאל את בני העיר  
ששומעין ולמדן ממנו ומלמדים אותו.  
לחכמים: מפתח או חוסר ר"ה מסי.  
אף בשתיה: וחכמים אוסרין. לעשות  
ר' ואי עבד שרי בהנאה כדאמרין  
לעיל: וסרווייהו כרנן. דלי כר"א  
בחומס אחד נמי שרי: אגנא אפומא  
דחזינא. כפה מורק ע"פ החזית:  
שירקא. טח בטיט ודיבן סביבות פי  
המורק לדופי החזית: דיקולא. כפה  
סל ע"פ חזית והחזית מנוגה דהינו  
ב' חותמות מגופת החזית שדנקה  
בחזית ונתיבשה וסל כפי עליה:  
ומיידק. נכנס בדומק פי הסל לנלוט  
את החזית הוי חותם בתוך חותם (ו) ולא  
טרח לזיפי כולי האי: לא מיהדק.  
(א) נוח לטלו הוי כמאן דליתיה: נוד.  
של עור מלא יין וקשור ומונה בתוך  
דיסקא של עור: פיו. של דוד: למטה.  
בתוך דיסקא: הוי חותם בתוך חותם.  
דערס (ו) להפוך ולהמיר קשר דיסקא  
וקשר הנוד ולחזור ולקשר כולי האי  
לא טרח: ואי כייף פומיה. של נוד  
לגיו וזייר וחותם כעין שקשורין נודות  
שלנו של שמן שלאחר שקשורים אותו  
מכניסין פי הנוד כשהוא קשור בתוכו  
ועוד קושרים אותו פעם אחרת אפי'  
אין דיסקא הוי חותם בתוך חותם: עין  
נושי. מקום כותים: זירס סריקא.  
עובדי כוכבים הן וסמוכין לעין כוש:  
נרקסא. עיר של כותים: כפר  
פרשא. עובדי כוכבים: ווגדור. כותים:  
חזית

אסור מפני בירת סריקא ושל ברקתא אסור מפני כפר פרשאי ושל זגדור  
אסור מפני כפר שלים חזרו לומר חביות פתוחות אסורות סתומות  
מותרות מעיקרא מאי סבור ולבסוף מאי סבור מעיקרא סבור אין כותי  
מקפיד על מוגע עובד כוכבים לא שנה פתוחות ולא שנה סתומות ולבסוף  
סבור כי לא קפיד אפתוחות אסתומות מקפיד קפיד וסתומות מותרות ורמינהו  
החותם אצל היכא שמניחו ציד העובד כוכבים ועמד לראות חותמו (א) להכיר די בחומס אחד מדע שכן הוא שהרי ר"ה הזכיר צדציו המפקיד  
יינו אלל עובד כוכבים ובסתמא אדם דעתו לחזור שם להכיר חותמו וסתמו אצל רב אשי דלעיל הזכיר צדציו חומץ שלנו ציד עובד כוכבים  
משמע שזולתו ציד עובד כוכבים ורבא נמי אשכחן לקמן קדאמר נוד צדציו ופיו למטה והוא גופיה אמר צפ' צמרא (א) (קמן עד): כי  
הוא משדר גולפי להרפתא סחיקי להו אפומייהו וחתם להו אצירייהו ומלמיה דרב לקמן (דף נ"ט). מיירי בשולח ציד עובד כוכבים כפרש"י וכו':  
**ולא פ"יני הא ר"א והא רבנן.** פירוש לא פליגי אליבא דחד מנא אלל מר סבר כר"א ומר סבר כרנן א"נ לא פליגי וכו' וכו' כר"א קיימי  
דפסק רב כותיה אלל מר מפרש מילמיה דר"א ומר מפרש מילמיהו דרנן וכו' ורבי אלעזר היכי קאי כר"א הא ר"א גופיה  
קאמר צפ"ק דנדה (דף ט). דאין הלכה כר"א כזולתו סידרי \* אלל כרנן וכו' דשאי הכא דקאי ר"מ כותיה לקמן פרק ר' ישמעאל (דף סא).  
צבריימא דלמא הלוקח צית וכו' וכו' משני תלמודא הסם צפ"ק דנדה (סא): **והר"ה ור"ה** ברבנן. וכו' אימור דרבי יוחנן סבר כר"א  
ומפתח וחותם דקמי צבריימא ר"ל תרייהו דהשתא הוי חותם בתוך חותם וי"ל דתלמודא משמע ליה דמפתח וחותם דקמי צבריימא לא  
משום דזעינן תרייהו מדלא קאמר שתי מפתחות או ב' חותמות אלל מפתח או חותם קאמר וגם יס גורסים מפתח או חותם:  
**סתומות מותרות.** ואף על פי שאין לך סתומות שלא יהו פתוחות מתחלה מכל מקום כיון שדעמו לתתן להם למכור לישראל  
מנער קא נטר להו שפיר ואינו חפץ שיחשדוהו ישראל כלל:

# אין מעמידין פרק שני עבודה זרה לא.

המפקיד יינו אצל עובד כוכבים אסור בשתיה ומותר בהנאה.  
וכסמוך משמע שהפקידו בחומס אחד ומימה מאי  
קסבר ר' יהודה בן בתירה אי לא חייש לזיוף כר"א אפילו בשתיה  
לשתרי ואי חייש לזיוף כרנן אפי' בהנאה ליחמר שמא נגע צו העובד  
כוכבים ונאסר וי"ל דרבי יהודה בן

בתירה לטעמיה דלמא לקמן צפרק  
ר' ישמעאל (דף נט): יין של ישראל  
שנגע צו עובד כוכבים מותר בהנאה  
חל לאין מנסכין יין אלל צפני עובדת  
כוכבים ועוד שאומר לו לא כל הימנך  
שחאסור ייני לאונסי ואע"ג דחיישי  
לזיוף דנגע ציה ושתה מיניה (א) לא  
החמיר כ"כ לחוש לאחלוסי בשלו  
שיאסר גם בהנאה כיון שכל עיקר  
יינס אינו אסור אלל מדרבנן:

**דאמר רב ה'כה בר"א שמתיר**  
יין בחותם אחד. ולקמן

פ"צ (דף סט: וסו) נמי אמרין האידנא  
קיימא לן כר"א דלא חייש לזיופה ויש  
להקשות דרב אלדב דהא אמר רב  
לקמן (דף נט). חזינ' בחומס אחד  
אסור סימן חלצ בשר יין תכלת ועוד  
קשה דרב אשי אמר לעיל (דף נט):  
גזי חומץ ויין מבושל א"ל חותם בתוך  
חותם משמע הא יין גמור לריק חותם  
בתוך חותם וכן רבא דשקיל וטרי  
לקמן בסמוך היכי דמי חותם בתוך  
חותם משמע דס"ל דלא סגי בחומס  
אחד וכולה סוגיא דשמעתא מיירי  
בחומס בתוך חותם והיה מתיר ר"ת  
דהוא דרב דלקמן מיירי בישראל  
חשוד וגרע מעובד כוכבים מפני  
שהוא צטום שיאמינוהו ואלל מירתם  
כ"כ וכן הריא דרב אשי דלעיל (דף  
נט): נ"מ לענין ישראל חשוד וכן רבא  
מפרש חותם בתוך חותם אליבא  
דרבנן ואפי' אליבא דהלכתא איכא  
נפקותא כגון ישראל חשוד והוא  
א דרבה בר רב הונא (ה) חמך לה לנישרא  
אלמלא קרנא כשמלמלא ציד עובד  
כוכבים ולהכי סגי בחומס אחד וקשה  
קמא פרי"ט דנבואה היא להעמיד כל  
אלו ההלכות בישראל חשוד ואנן צעודי  
כוכבים קיימינן ורב אשי לעיל הזכיר  
חומץ ציד עובד כוכבים אין לריק  
חותם בתוך חותם ואי לא הוי  
חומץ ציד עובד כוכבים אין לריק  
חותם בתוך חותם. דיקולא  
אפומא דחביותא חתומא  
אי מהדק הוי חותם בתוך  
חותם ואי לא מהדק לא.  
נוד צידו בדסקיא ציריא  
וחתומא אם פי הנוד  
בתוך הדיסקא והדיסקא  
למעלה צירור ותתומה  
הוי חותם בתוך חותם.  
ואי לא הוי פי הנוד למטה  
בדסקיא לא הוי חותם  
בתוך חותם והלכתא כר'  
יוחנן וקיימא לן דכל כסוי  
שעל פי החביות אי מהדק  
אין אדם יכול להסיר  
מבלי שבידת חותם הוי  
זה חותם בתוך חותם:  
עין כושני מדור של  
כותים ובירת סריקא קרוב  
לכן מדור עובדי כוכבים  
וכן ברקתא וכפר פרשה  
וכן (נגריה) [נגדור] וכפר  
שחלים אסור מדור של  
כותים מפני מדור של  
עובדי כוכבים שהולכין  
ובאין אצלן: קסברי רבנן  
אין כותי מקפיד על  
מגע עובד כוכבים וכל  
יין שלהן מגע עובד  
כוכבים הוא חזרו לומר חביות פתוחות של כותים אסורות סתומות מותרות לבטור כי לא קפיד אפתוחות

## השולח

## עין משפט נר מצוה

ע"א א מ"י פ"א מהל'  
מאכלות אסורות  
הלכה ג סמג לאין קמח  
טור שיע' י"ד סימן קכ  
ספ"א א:  
ב מ"י פ"ו מהלכות  
אבות הטומאה הל' ח:  
פ"א ג מ"י פ"א מהל'  
מ"א הלכה ט סמג  
לאין קמח טו"ע י"ד  
סימן קל ספ"א ב:  
פ"ב ד מ"י פ"א מהל'  
מעשר הלכה טו:  
פ"ג ה מ"י פ"א מהל'  
מאכלות אסורות הל'  
ט סמג לאין קמח טור  
ש"ע י"ד פ"י קל ספ"י ב:  
פ"ד ו מ"י שם הלכה א  
ט טור ש"ע שם ספ"ק  
א וספ"ק ז:  
פ"ה ח ט י מ"י שם הלכה  
ח טור ש"ע שם ספ"ק  
ד:

## רבינו הגנאל (המשך)

בר קפרא המפקיד יינו  
אצל עובד כוכבים מותר  
בשתיה קרי עליה ר' יוחנן  
מקום שיפול העץ שם  
יהו פירותיו (ג) ופרקי' ר'  
יורא פירוק אחר ואמר  
מתי' דדמאי כרבנן דאסרי  
ור' יוחנן דאמר כרבי  
אליעזר דתניא אחד  
הלוקח ואחר השוכר בית  
שעל עובד כוכבים  
ובלמלאו יין ומפתח וחותם  
ביד ישראל רבי אליעזר  
מותר בשתיה ולא חיישי  
לזיופא. ואסקנא משמיה  
דרב חסדא אמר ועירי  
אליעזר כר' אליעזר. אי'  
אליעזר כדלמא חותם  
בתוך חותם כדלמא חותם  
בתוך חותם ביד העובד  
כוכבים חוץ מן היין שאינו  
משומר אלא בשומר  
ור' יוחנן אמר אפי'  
יין משתמר חותם בתוך  
חותם ביד עובד כוכבים  
ותרוייהו רבי יוחנן ור'  
אליעזר כחכמי' דאסרי  
יין חתם סבר כי פליגי  
רבנן לעיל דר' אליעזר  
בחותם אחד אבל חותם  
בתוך חותם אפילו רבנן  
שור. היכי דמי חותם  
בתוך חותם אגנא שריקא  
אחביתא וחתימא היא זה  
חותם בתוך חותם ואי לא  
הוי כי האי גזונא לא הוי  
חותם בתוך חותם. דיקולא  
אפומא דחביותא חתומא  
אי מהדק הוי חותם בתוך  
חותם ואי לא מהדק לא.  
נוד צידו בדסקיא ציריא  
וחתומא אם פי הנוד  
בתוך הדיסקא והדיסקא  
למעלה צירור ותתומה  
הוי חותם בתוך חותם.  
ואי לא הוי פי הנוד למטה  
בדסקיא לא הוי חותם  
בתוך חותם והלכתא כר'  
יוחנן וקיימא לן דכל כסוי  
שעל פי החביות אי מהדק  
אין אדם יכול להסיר  
מבלי שבידת חותם הוי  
זה חותם בתוך חותם:  
עין כושני מדור של  
כותים ובירת סריקא קרוב  
לכן מדור עובדי כוכבים  
וכן ברקתא וכפר פרשה  
וכן (נגריה) [נגדור] וכפר  
שחלים אסור מדור של  
כותים מפני מדור של  
עובדי כוכבים שהולכין  
ובאין אצלן: קסברי רבנן  
אין כותי מקפיד על  
מגע עובד כוכבים וכל  
יין שלהן מגע עובד  
כוכבים הוא חזרו לומר חביות פתוחות של כותים אסורות סתומות מותרות לבטור כי לא קפיד אפתוחות

(א) ר"ה וא"כ במפקיד יינו אלל עובד כוכבים נ"ב י"ה אסור בהנאה דהא אמרין דודאי תלפיהו וזכר להפיש מן מעשה (בבבבבבבבבב). (ב) מלשון רבינו וי"ל משמע דגרס בגמ' אלא אי"ר וירא וכו' מיד יתיר קמא לגמרי. (ג) הדבר נ"ע דל"ה הדיא הקוסא לזכותה דלש"י בשמ' נמי לשמיר דהא ר"ה תמיר אפי' בשמיה.